Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul insertiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séŭ 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séŭ 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 156. Brașovŭ, Joi 13 (25) Iulie 1889.

Brașovŭ, 12 Iulie.

La orĭ-ce ocasiune binevenită, șoviniștii dela guvernŭ, din dietă și de pe la ḑiare îțĭ rĕspundŭ la acueările ce se ridică în contra prigonirilorŭ și nedreptățirilorŭ ce le îndură naționalitățile nemaghiare din partea stăpânirei unguresci, că „libertate ca în Ungaria nu gustă naționalitățile în nicĭ o parte din lume“.

Las' că e ridiculă deja pretențiunea de a se gera șoviniștii ca singurĭ stăpânĭ ai acestorŭ țĕrĭ, în care majoritatea preponderantă a străvechei poporațiunĭ, două din trei părțĭ, e nemaghiară, ér naționalitățile a le considera ca tolerate, dér e o nerușinare și lipsă de bunŭ simțŭ a căuta sĕ'șĭ acopere faptele și mĕsurile tătărescĭ mulțămindu-se a aplica vechiulŭ și ruginitulŭ clișeu, „că libertate ca în Ungaria nu e pe fața pămentului“.

Procesele politice intentate Românilorŭ, ce de câțĭva anĭ încóce nu mai iau sfĕrșitŭ, suntŭ cea mai sdrobitóre dovadă despre prigonirea, la care suntŭ espuse naționalitățile, și cu tóte astea la fiecare procesŭ s'a auḑitŭ declamându-se séca frasă cu „libertatea din Ungeria“, precum s'a auḑitŭ și la procesulŭ din ḑilele din urmă din Sătmarŭ.

Ce ideiă îșĭ póte face omulŭ despre „libertatea din Ungaria“, când unŭ judecătorŭ ca celŭ dela Sătmarŭ, care e chematŭ a respecta o lege, declară în fața publicului, că „e făcută în momente de neprecugetare“ legea ce recunósce dreptulŭ de folosință alŭ unei limbĭ?

Ce ideiă îșĭ póte face omulŭ despre „libertatea din Ungaria“, când folosindu-se cetățénulŭ de limba sa maternă e timbratŭ de acelașŭ judecătorŭ ca conspiratorŭ și dușmanŭ alŭ patriei?

Ce ideiă îșĭ póte face omulŭ despre „libertatea din Ungaria“, când representantulŭ guvernului în comitatŭ conspiră în contra cetățenilorŭ, carĭ îșĭ iubescŭ nemulŭ și limba, precum ne dovedesce scrisórea fișpanului Sătmarului cătră procurorŭ?

Ce ideiă îșĭ póte face omulŭ despre „libertatea din Ungaria“, când se plăsmuescŭ de uneltele organelorŭ guvernului vorbirĭ nerostite nicĭ-odată și se punŭ în gura celorŭ pe carĭ guvernulŭ voesce sĕ-i pérḑă, orĭ cum a ḑisŭ fișpanulŭ din vorbă „sĕ-i facă imposibilĭ“, fiindcă îșĭ apĕră nemulŭ și limba în contra nedreptățirilorŭ și prigonirilorŭ?

Ce ideiă îșĭ póte face omulŭ despre „libertatea din Ungaria“ când judecătorĭ ca cei din Murĕșŭ-Ludușŭ aruncă în temniță pe cetățenii nemaghiarĭ, carĭ dau copiilorŭ lorŭ nume de botezŭ neplăcute dușmanilorŭ acestora?

Ce ideiă îșĭ pote face omulŭ despre „libertatea din Ungaria“, când tóte autoritățile respingŭ hârtiile scrise în limba maternă a cetățénului nemaghiarŭ, și refusă a da hotărîrĭ și sentințe în limba maternă a acestuia, orĭ când ducĕndu-se sĕ céră în limba sa maternă simple lămurirĭ în afacerĭ, în carĭ îi e în jocŭ averea, funcționarulŭ îlŭ trimite în batjocură sĕ 'nvețe mai ântâiu ungaresce, 'șĭ-apoi sĕ se ducă sĕ'i dea lămurirĭ, — casŭ ce s'a întêmplatŭ aci?

Câtŭ prețuesce acéstă frasă cu „libertatea din Ungaria“, ne dovedesce următorulŭ interesantŭ casŭ, care îi vine stăpânirei unguresci ca unŭ trăsnetŭ neașteptatŭ, căcĭ elŭ spulberă tóte lăudăroșiile șoviniștilorŭ cu pretinsa „libertate din Ungaria“.

E vorba de unŭ meseriașŭ slovacŭ emigratŭ la America, care, venindŭ în situațiune de a trimite unui amicŭ alŭ sĕu din patriă o plenipotență, ca sĕ'lŭ represinte într'o afacere de dreptŭ, s'a dusŭ la unŭ notarŭ publicŭ sĕ'i facă plenipotența și sĕ o legaliseze. Notarulŭ publicŭ americanŭ nu numai îi făcŭ hârtia în limba cehoslavă, dér chiar și legalisarea, care singură în totŭ actulŭ e în limba englesă, i-a tradus'o totu în actŭ și în limba ceho-slavă; însușĭ „*notary public*“ la subscrierea oficială a notarului conține lângă ea observarea „*verejny notar*“ (notarŭ publicŭ).

Credemŭ că e de prisosŭ orĭ-ce altŭ comentarŭ.

Ér când vr'unŭ șovinistŭ va mai avé nerușinarea a repeți ruginita frasă cu „libertatea din Ungarin“, sĕ'i strigămŭ: la o parte cu minciuna!“

DIN AFARĂ.

Irredentismulŭ Italianŭ.

„Gazeta Oficială“ din Roma publică raportulŭ, pe care directorulŭ generalŭ alŭ siguranței publice l'a adresatŭ ministrului de interne în privința societăței cunoscute sub numele de: „Comitetŭ pentru Triest și Trient“. Acestŭ comitetŭ, — ḑice raportulŭ — care are sediulŭ séu la Roma, urmăresce scopurĭ ofensătóre pentru autoritate și pentru statŭ. Elŭ a presentatŭ poliției din Roma cererea pentru a obține permisiunea, de a afișa unŭ manifestŭ adresatŭ Italienilorŭ. Permisiunea de afișare a fostŭ refusată, căcĭ acestŭ manifestŭ, sub falsulŭ pretextŭ de liberarea Trientului și a Triestului, face apelŭ la poporŭ pentru a provoca în regatŭ agitațiune și disordine. Turburătorii înjură guvernulŭ și parlamentulŭ, pe care îi acusă, că uită drepturile națiunei, și blastĕmă o alianță, care nu numai că este basă solidă pentru pacea europénă, dér și constitue de asemenea garanția independenței și a unitâții Italiei în contra unei națiunĭ înșelătóre și a inimicilorŭ tățișĭ și ascunșĭ. Procedările comitetului tindŭ a turbura relațiunile internaționale ale guvernului și ale regelui cu o putere strĕină, și a pune Italia într'o adevĕrată isolare. Pentru aceste motive directorulŭ generalŭ alŭ poliției propune disolvarea ḑisei societățĭ.

Decretulŭ de disolvare semnatŭ de d-lŭ Crispi e publicatŭ de „Gazeta Oficială“ și motivatŭ prin mai multe din motivele de mai susŭ. Comitetulŭ pentru Triestŭ și Trientŭ e decĭ disolvatŭ.

„Fantulla“ află, că în urma disolvărei acestui comitetŭ, d-lŭ Crispi a telegrafatŭ prefecțilorŭ sĕ interḑică orĭ-ce întrunire séu manifestațiă publică, care are de scopŭ o agitațiă irredentistă.

O cercetare făcută la cerculŭ radicalŭ n'a datŭ nicĭ unŭ resultatŭ interesantŭ.

Pregătirile militare ale Italiei.

Se telegrafiază din Roma „Noului Tagblatt Vienez“, că contra-admiralulŭ italianŭ Lovera, comandantulŭ Spezzei, a sositŭ la Roma și a avutŭ mai multe conferințe cu ministrulŭ marinei. Resultatulŭ acestorŭ conferințe ar fi, ca tótă escadra din Mediterana sĕ fiă întrunită aprópe de Spezzia, tótă flota sĕ fiă pe deplinŭ aprovisionată și nouĕle fortificațiunĭ în portulŭ Spezzia sĕ se facă cu cea mai mare iuțélă. O miiă de lucrătorĭ arŭ lucra la construirea unui nou fortŭ pe cósta Finistra, în fața fortului Finistrele.

Continuarea raportului
în procesulŭ părintelui Lucaciu.

Sătmarŭ, 13 Iulie 1889.

(Urmare.)

Coroianu: Dér am și unŭ altŭ argumentŭ în contra admiterei la jurămêntŭ a acestui martorŭ. Pap Zsiga a recunoscutŭ în decursulŭ pertractărij, că înainte de conferință a avutŭ schimbŭ de vorbe cu d. Lucaciu, că s'a sfăditŭ cu densulŭ. Probabilŭ, că d-lŭ Lucaciu, auḑéndŭ câte tóte despre martorŭ și informatŭ fiindŭ, ce vré acesta la conferință, i-o fi aruncatŭ nisce cuvinte, din carĭ Pap Zsiga șĭ-a făcutŭ sfada, și acésta cu intențiune. Acestei sfeḑĭ atribuescŭ eu, că Pap Zsiga a statŭ și a pășitŭ apoi cu acusarea și arătarea sa. Cumcă din ură și mâniă a trebuitŭ sĕ facă acésta, se vede și de acolo, că nu s'a îndestulitŭ cu simpla acusare, ci a mai făcutŭ de trei orĭ însinuărĭ instigândŭ și ațițândŭ forurile, cătră carĭ s'a adresatŭ. Din tóte acestea se vede, că pe Vasilie Lucaciu nu numai că nu-lŭ iubesce și că cu elŭ nu e în nicĭ o relațiune, ci se vĕdesce chiar, că e cuprins

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(3)

CONSCIINȚA LATINITĂȚII ÎNTRE ROMÂNII DIN SECOLII TRECUȚĬ.

Conferință rostită la Ateneu de d-nul **V. A. Urechiă.**

(Urmare.)

Consciința originelorŭ romane, moștenită prin tradițiune, dela sînulŭ mamei, întărită apoi prin cultură la dascălii italienĭ, se manifestă viă și binefăcĕtóre dela celŭ dintâiu momentŭ, când Românulŭ începe a ține unŭ condeiu.

Primele cărțĭ tipărite îșĭ facŭ o datoriă plăcută, unŭ titlu de recomandare d'a se numi: „*Carte românéscă*“, măcar că ce importa le ele nu era limba, ci obiectulŭ ce tracta'ŭ. Până și unŭ rece codice de legĭ se chema sub Vasilie Lupu: „*Carte românéscă*.“

Consciința *naționalităței* nemului întregŭ românescŭ respiră din tóte scrierile tipărite, dela *Corezi* până la *Antimŭ Ivireanul*, la începutulŭ secolului al XIX-lea.

Așa Corezi ḑice: „Cu mila lui Dumneḑeu, eu diaconulŭ Corezi, decă vĕḑuĭ, că mai tóte limbile au cuvêntulŭ lui Dumneḑeu în limba lorŭ, numai noi Românii n'avemŭ, și Christosŭ ḑice (Mateiu, 209): „cine cetesce, sĕ înțelégă“ și Pavelŭ Apostolulŭ încă ḑice (la Corintŭ, 355) că: „întru biserică mai vêrtosŭ 5 cuvinte cu înțelesulŭ meu sĕ grăescŭ, ca și alții sĕ învețe, decâtŭ unŭ întunerecŭ de cuvinte neînțelese, într'alte limbĭ. Dreptŭ aceea v'am datŭ acéstă psaltire... ce am scosŭ din psaltirea sĕrbéscă, ca sĕ fiă de învĕțătură tuturorŭ Românilorŭ“... etc.

Decĭ: „*tuturorŭ Românilorŭ*“.

*

Varlaam metropolitulŭ, care la 1642 numesce prológele tuturorŭ sfințilorŭ cu dulcele epitetŭ de „*carte românéscă*“ de învĕțătura Duminecilorŭ etc., dedică acéstă carte: cătră *tótă seminția românéscă* și e fericitŭ că póte da acestŭ darŭ limbei românescĭ a tótă seminția românéscă.

Duca-Vodă în prefața cărței lui Dositeu, din 1679: Dumneḑéesca liturghiă, adreséză: „*Cuvêntŭ cătră tótă seminția românéscă de pretutindenea*“.

Stefanŭ, metropolitulŭ Ardélului din 1648, voia sĕ facă cărțĭ nu numai pentru Ardelenĭ, ci pentru toțĭ Românii, d'aceea căuta cuvintele din limbă ce le pricepŭ toțĭ Românii: „Cuvintele, ḑice prelatulŭ filologŭ, suntŭ ca banii, că banii aceia suntŭ bunĭ, carĭ umblă în tóte țĕrile. Așa și cuvintele acelea suntŭ bune, carĭ le înțelegŭ toțĭ. Noi dreptŭ aceea ne-amŭ silitŭ sĕ isvodimŭ așa, cum sĕ pricépă toțĭ Românii“, ér nu numai cei din Ardélŭ. (Aplause.)

*

Conscienți de totalitatea *semînției* romane, sciu scriitorii noștri, că acéstă semînțiă își are originele la Latinĭ. *Gr. Urechiă, Dosofteiu, Mironŭ* și *N. Costinŭ*, până și Scoliaștii *Eustratie* logofĕtulŭ, *Simionŭ* dascălulŭ și *Misailŭ* călugărulŭ, *Năsturelŭ, Grecenii, toțĭ carĭ în secolulŭ XVII—XVIII-lea și alŭ XIX-lea afirmau latinitatea semînției celei române, în prosă și în versurĭ, ei proclamă cu mândriă acéstă latinitate*, și amintiți-vĕ că făceau acésta în unŭ timpŭ, când cestiunea religiósă urma sĕ dea unŭ felŭ de repugnanță Românului d'a se ḑice: „*Latinŭ*“. Din contră, *M. Costinŭ*, după ce a doveditŭ aceste nobile originĭ ale națiunei sale, apoi esclamă cu fală: „Caută-te dér acum, cetitorule și privesce de unde eștĭ, lăpĕdândŭ tóte celelalte basme, câte au însemnatŭ de tine... Nu numai numele acesta *Vlahŭ*, ci și dintr'altele îțĭ vei cunósce: obiceiurile, firea, graiulŭ, până astăḑĭ că eștĭ Vlahŭ, adecă Românŭ, Italianŭ, Latinŭ!

La psaltirea lui *Dosofteiu* se aplică o cronică versificată a Românilorŭ, începĕndŭ cu aceeașĭ afirmare:

Nemulŭ țĕrei Moldovei de unde deréză?
Din *țéra Italiei*, totŭ omulŭ se créḑă.

Aiurea cronicarulŭ, după ce arată cum nemulŭ românescŭ este despărțitŭ în Muntenĭ, Moldovenĭ, Ardelenĭ, adaugă: „Măcar dér că și la istoriă și la graiulŭ lorŭ și cu vreme, cu vĕcurile, aceștia au dobânditŭ și altŭ nume, stă întemeiatŭ și înrădĕcinatŭ numele de *Romanŭ*, cum vedemŭ. Stă dér numele celŭ vechiu, ca unŭ temeiu neclătitŭ!“ (Vii aplause.)

Cu ce admirare cată sĕ fimŭ noi pentru *M. Costinŭ*, care cuteza a afirma în plina curte slavă a regelui polonŭ, Ionŭ alŭ III-lea, că Românii se făleseŭ de a fi Latinĭ, Romanĭ!

Și cu ce indignare nu scriu *Costinii*

de ura cea mai neastêmpĕrată, față cu dênsulŭ, și așa mărturisirile, și fasiunile lui pe basa deliberatului Curiei (Nr. și anulŭ nu l'am însemnatŭ) nu potŭ forma documentărĭ. Protestezŭ prin urmare în contra jurării lui.

Față cu Lipták Iozsef, bĕtrânulŭ, între altele mai esceptionezŭ cu argumentulŭ, ce întâiu am folositŭ în contra lui Pap Zsiga. Dér față cu acesta au mărturisitŭ șése martorĭ, că nu a fostŭ de față totdéuna la vorbirea lui Lucaciu; acésta a recunoscut'o și dênsulŭ. La înfățișare a cugetatŭ apoi una și a susținutŭ, că l'a auditŭ pe Lucaciu, și șĭ-a proptitŭ asertiunea cu aceea, că Vasiliu Lucaciu a vorbitŭ cu voce atâtŭ de înaltă, că și în chilii s'a auditŭ séu și alŭ treilea vecinŭ l'a pututŭ audi. Ei, mĕ rogŭ, ca sĕ se priméscă una ca acésta dela unŭ omŭ, care, după posițiunea sa, unuia dă palincă, altuia vinŭ, tutunŭ séu aprinjóre, când dela unulŭ primesce, altuia dă și înschimbă banĭ, e cu neputință. Protestezŭ decĭ sĕrbătoresce și în contra jurămêntului acestuia.

Roth Mátyás și Mostis Iosif au recunoscutŭ și ei, ce au susținutŭ față de dênșii mai mulțĭ martorĭ, că adecă nu sciu românesce, celŭ puținŭ limbagiulŭ lui Lucaciu nu l'au priceputŭ. Acum din acéstă vorbire nepricepută de dênșii, citéză punctele încriminate. Au nu se vede aicĭ ușorŭ cuiulŭ din sacŭ?

Nu-i potŭ admite la jurămêntŭ.

Vine acum partea cea mai ridiculósă a cestiunei jurămêntului: Lipták Iosifŭ, fiulŭ, față cu care întru adevĕrŭ nu ținŭ de vrednicŭ a face vorbă multă. Chiar on. președinte l'a făcutŭ atentŭ, cum consună fasiunea lui întru tóte cu actulŭ de acusare. L'amŭ vĕdutŭ, câtŭ de frumosŭ și-a sciutŭ recita lecțiunea, ca și cum ar fi fostŭ și aicĭ între băncile școlei. A citatŭ — cum s'a măgulitŭ — mai tótă vorbirea lui Lucaciu, deși n'a însemnatŭ nicĭ o literă din aceea necum cu stenografiă, dér nicĭ cu scrisóre regulată. A recunoscutŭ și s'a și adeveritŭ, că nu scie românesce, ba a mărturisitŭ, că partea dintâiu a vorbirei i-a spus'o Papŭ Zsiga, primulŭ acusatorŭ: Și d-lŭ procurorŭ îlŭ propune pe bietulŭ copilandru la jurămêntŭ? Eu încredințezŭ acestŭ lucru judecății onoratului tribunalŭ; décă ar vedé că ar fi pututŭ vorbi dreptŭ, și cele vorbite aevea ar fi așa, atuncĭ nu'mĭ pasă, sĕ-lŭ jure—dér nu credŭ.

Mĕ rogŭ decĭ de Onor. Tribunalŭ, ca pe aceștia sĕ nu-i admită la jurămêntŭ. Dér încă o împrejurare. Aceștĭ martorĭ suntŭ în suspițiunea erórei. Anume, acum, când e afară de tótă îndoiéla, discursulŭ lui Vasilie Lucaciu a fostŭ ținutŭ în limbagiu literarŭ; în decursulŭ pertractării s'a constatatŭ, că parte nu sciu de locŭ, parte puținŭ românesce, dér nicĭ unulŭ nu cunósce limba literară. De aceea eu fasiunile martorilorŭ le ținŭ de totŭ problematice, dubie.

Acum trecŭ la propunerile de adĭ ale d-lui procurorŭ.

Escepționéză d-sa jurămêntulŭ martorilorŭ, carĭ au depusŭ pentru apĕrare. Eu însĕ nu aflu nimicŭ din fasiunile acestora, ce sĕ servéscă ca basă legală la cererea sa.

Față cu doi subverséză acéstă basă legală, și aceștia suntŭ D-nii Barbulŭ și Costinŭ, cumnații acusatului; față cu aceștia admitŭ și eu escepționarea séu protestulŭ: Observŭ bine, nu pentru că dóră fasiunile lorŭ s'arŭ abate dela ale celoralalțĭ, ci singurŭ numai pentru că suntŭ în afinitate cu acusatulŭ. Dér pe ceilalțĭ óre pentru ce sĕ nu-i pótă jura? Suntŭ martorĭ între aceștia, alŭ cărorŭ jurămêntŭ nu-lŭ pretindŭ nicĭ eu, și aceștia suntŭ aceia, ale cărorŭ fasiunĭ convinŭ cu mărturisirea lui Iosifŭ Lipták, dér față de ceilalți, ca sĕ nu se admită la jurămêntŭ, cu ce-șĭ argumentéză protestulŭ?

Dice d-lŭ procurorŭ, că dintre martorĭ mulțĭ au spusŭ puține, și că nu sciu multŭ. Dér, mĕ rogŭ, eu nu vréu sĕ se jure pe ce nu sciu, ci numai pe ceea ce sciu și au spusŭ, și acésta fiă câtŭ de puținŭ, câtŭ unŭ grăunte de rĕsatŭ, trebue sĕ se priméscă, décă e spre desfășurarea adevĕrului. A mai disŭ d-lŭ procurorŭ, că memoriă unora e defectuósă. Ei, dér décă vomŭ eschide pe toțĭ câțĭ au memoria defectuósă, atuncĭ prea puținŭ vomŭ puté documenta.

A adusŭ însĕ d-lŭ procurorŭ unŭ altŭ argumentŭ în contra depunerii jurămêntului martorilorŭ: i-a escepționatŭ anume pe martorii Brebanŭ, Lupanŭ, Costinŭ, Atanasiu Lupanŭ, A. Popŭ, Băbanŭ, Barbulŭ, Ionŭ Popŭ și A. Berinde; și dice că pe aceștia pentru aceea nu-i lasă la jurămêntŭ, fiind-că primescŭ și subscriu vorbirea d-lui V. Lucaciu. Dér acésta încă e causă? Așa 'mĭ aducŭ aminte, că nu s'a constatatŭ până acum nimicŭ nepatrioticŭ în acea vorbire, precum nicĭ în viéța martorilorŭ. Orĭ au făcutŭ séu au comisŭ ei ceva nepatrioticŭ? Décă nu au comisŭ séu n'au disŭ nimicŭ, ce i-ar puté suspiționa cu nepatriotismŭ, pentru ce sĕ nu se pótă admite la jurămêntŭ? Trecutulŭ, presentulŭ și posițiunea lorŭ socială e fără fată. Pretindŭ sĕ se admită la jurămêntŭ, ér dela d-lŭ procurorŭ cerŭ argumente și cause legale și nu de aceste șicane numai, pentru că décă On. Tribunalŭ numai pe de acestea și-ar basa sentința și i-ar eschide dela jurămêntŭ, ar pune fundamentŭ nedreptății și illegalității celei mai marĭ. Cerŭ decĭ, ca argumentele mele, luându-se în considerațiune, sĕ mi-se dea locŭ cererei și protestului.

Tribunalulŭ se retrage și după o jumĕtate de óră enunță decisiunea următóre: Tribunalulŭ, luândŭ în considerațiune, că numai aceia nu se potŭ admite la jurămêntŭ, în contra cărora subverséză impedimentulŭ legalŭ, și considerândŭ, că aicĭ numai la trei se póte statori acésta, anume la Costinŭ, Barbulŭ și Șrol, pe aceștia îi opresce dela jurămêntŭ, ér pentru ceilalțĭ dispune, sĕ fiă admișĭ la jurămêntŭ.

Președ.: Poftesce careva dintre advocațĭ a observa ceva la acéstă sentință?

Procurorulŭ: Nimicŭ.

Coroianŭ: In contra jurămêntului lui Pap Zs., Lipták tînĕrulŭ și tatălŭ sĕu și a lui Roth M., precum și în contra sancționării fasiunilorŭ lui Thoma Iános, care e mortŭ, voiu face apelațiune.

Președ.: îi citéză pe toțĭ martorii înaintea mesei verdĭ, le ține o cuvêntare despre însemnătatea, sanctitatea și urmările jurămêntului, precum și urmarea jurămêntului falsŭ. Ii provócă, ca, décă cineva ar avé sĕ revóce ceva din fasiunĭ, mai póte, ceea-ce nu se ivesce, și așa jură toțĭ.

Președ.: Mâne, fiindŭ Duminecă, ședința o amânŭ pe diua de Lunĭ, când pe cei interesațĭ îi învitŭ la 9 óre înainte de amédĭ. Atuncĭ se vorŭ ține pledoariile procurorului și apĕrătorului și décă se va puté, se va și termina pertractarea tótă cu enunțarea sentinței.

Publiculŭ imensŭ se împrăsciă cu multă curiositate. **Raportorulŭ.**

SCIRILE DILEI.

Regele României a primitŭ din partea A. S. R. Marelui-Duce de Mecklenburg Strelitz, a A. S. Ducelui de Anhalt alŭ Brunswigului, și a A. S. Ducelui de Saxa-Altenburg, câte o scrisóre dreptŭ rĕspunsŭ la notificarea ce Li-s'a făcutŭ de către Augustulŭ Suveranŭ românŭ, că Principele Ferdinandŭ, nepotŭ alŭ M. S. Regelui, a fostŭ desemnatŭ, conformŭ art. 83 alŭ Constituțiunei, ca moștenitorŭ presumptivŭ alŭ Corónei, și a primitŭ titlulŭ de Alteță Regală, Principe alŭ României.

***

Industria de casă. Din *Morlaca* ni-se scrie cu data 21 Iulie 1889: „Domnule Redactorŭ! In interesulŭ promovărei industriei de casă, a acestui ramŭ așa de necesarŭ la poporulŭ nostru românescŭ, vĕ rogŭ a publica următórele: Voindŭ și eu a concurge cu modestulŭ meu ajutorŭ, m'am decisŭ a deschide în comuna română Morlaca, protopopiatulŭ Morlacei, unŭ cursŭ de industriă de casă din 5 până în 31 Augustŭ n. c., în care se va propune împletitulŭ diferitelorŭ obiecte din papură și răchițĭ, și eventualŭ și aurăritulŭ. Doritorii de a participa la acestŭ cursŭ vorŭ avé a solvi în prețulŭ materialului 2 fl., éră pentru viptulŭ completŭ și cvartivŭ pe tótă durata cursului 10 fl. v. a., lăsându-se în voia fiă-căruia a-șĭ procura viptŭ și cvartirŭ în comună pe la privați, séu a se provedé de acasă. Docenții tractului Morlacei prin circulariulŭ oficiului protopopescŭ cu datulŭ de adĭ suntŭ oficiosŭ obligațĭ a se presenta la cursŭ. Obiectele lucrate vorŭ fi proprietatea fiă-căruia. — *Ioanŭ Lucaciu*, învĕțătorŭ în Morlaca.

***

Secerișulŭ. In cele mai multe locurĭ din comitatulŭ Hunedórei secerișulŭ e aprópe terminatŭ. Rodele, atâtŭ în privința cantității, câtŭ și a călității, s'ar puté dice, că suntŭ de mijlocŭ. Arșița din dilele din urmă a împedecatŭ multŭ desvoltarea spicelorŭ. In părțile Aiudului secerișulŭ s'a terminatŭ deja. Ródele suntŭ slabe. La Têmpăhaza, Mirislĕu, Decia și Spĕnlaca secerișulŭ a fostŭ mai mulțămitorŭ, în alte părțĭ însĕ, în ceea ce privesce cantitatea, secerișulŭ a fostŭ abia de mijlocŭ, orĭ mai slabŭ decâtŭ de mijlocŭ.

***

Institutulŭ bactereologicŭ din Bucurescĭ. Dela înființarea institutului acestuia până la 25 Iunie au fostŭ tractate de d-lŭ Dr. Babeșŭ în contra turbării 301 persóne, dintre carĭ 200 s'au vindecatŭ deplinŭ, o parte continuă cu tratamentulŭ, ér altă parte nu s'au mai presentatŭ. Se constată, că nicĭ unulŭ din câțĭ au urmatŭ sfatulŭ D-rului Babeșŭ și șĭ-au finitŭ cura, n'a muritŭ de turbare.

***

Sicriulŭ unui cerșitorŭ. Se scrie din Hațegŭ că cu ocasiunea desfacerei unei jiredĭ de fênŭ aflătóre în grădina medicului de cercŭ, la marginea orașului, servitorii aflară la póla jiredii cadavrulŭ unui omŭ, ce era ascunsŭ în fênŭ în posițiune ca și cum ar ședé. Cadavrulŭ era uscatŭ și comisiunea cercetătóre recunoscŭ în elŭ pe unŭ cerșitorŭ. Se crede, că bietulŭ omŭ încă din véra trecută se va fi vîrîtŭ în fênŭ și acolo a muritŭ în urma vre-unei bóle, orĭ póte a fostŭ înădușitŭ. Casulŭ se cercetéză.

Orațiune,

rostită în 30 Iunie a. c. de d-lŭ profesorŭ Alexiu Viciu, cu ocasiunea desvĕlirei monumentului fericitului ***I. F. Negruțiu,*** *fostŭ canonicŭ-lectorŭ alŭ capitulului gr. cat. din Blașiu.*)*

Motto: „Exegi monumentum aere perennius“. Horațiu III. 30.

Din loculŭ fericirilorŭ, o mărite suflete alŭ lui Ioanŭ Fekete Negruțiu, caută spre noi, primesce omagiile inimilorŭ duióse, carĭ nu te potŭ uita. Adêncŭ mișcațĭ la sufletŭ, venimŭ cu pietate sĕ dămŭ reverință și onóre amintirii Tale. „Ave pia anima, ave, ave!“

Suntŭ șépte lunĭ de când simțimŭ în inimile nóstre golulŭ tristŭ causatŭ prin strămutarea din astă viéță a canonicului-lectorŭ Ioanŭ Fekete Negruțiu; dér acestŭ timpŭ, așa scurtŭ în sine, a fostŭ de ajunsŭ, ca sĕ înțelegemŭ, că rĕposatulŭ Ioanŭ Fekete Negruțiu a fostŭ bărbatulŭ, pe care voindŭ cineva sĕ-lŭ imiteze — și cine n'ar voi? — are sĕ pășéscă pe urme marĭ. Da, căcĭ Elŭ a fostŭ demnŭ urmașŭ alŭ celorŭ trei luceferĭ marĭ din epoca regenerării. Lupta pentru lumină pe tóte terenele Elŭ a continuat'o cu bărbățiă în timpŭ de o jumĕtate de seculŭ, aplicândŭ tótă puterea sufletului sĕu și pregătindŭ puterĭ nouĕ, noi atlețĭ pe câmpulŭ de gloriă. Provedința ni-l'a trimisŭ cu trei lunĭ după mórtea neuitatului Șincai, ca sĕ continue opera lui, adecă la 15/27 Ianuarie 1817. Comuna românéscă Sucutardŭ i-a fostŭ satulŭ natalŭ. In etatea de 25 anĭ ocupă catedra de profesorŭ în acéstă palestiă a muselorŭ. Elevulŭ acestorŭ binemeritate institute deveni măestru. Bĕtrânĭ sexagenarĭ, óre-când învățăceii profesorului de fisică I. F. Negruțiu, carĭ mai sunteți în viéță, spunețĭ voi *iubirea* părintéscă, cu care vĕ conducea, *afabilitatea*, cu care vĕ tracta, *paciința*, cu care vĕ îndrepta, *bunĕtatea*, cu care vĕ atrăgea, *dreptatea*, cu care vĕ judeca, *imparțialitatea*, cu care vĕ clasifica, *chiaritatea*, cu care vĕ propunea, *precisiunea*, cu care vĕ rĕspundea, *practicitatea*, cu care vĕ resolva dificultățile. Dér voi îmĭ vețĭ rĕspunde, că aceste calitățĭ au fostŭ recunoscute și de strĕinĭ, ér la generațiunea tînĕră este încă recentă tradițiunea, că: Profesorulŭ Negruțiu nicĭ-odată în viéță, n'a încetatŭ de a fi profesorŭ, și nicĭ când n'a fostŭ *numai* profesorŭ, fără sĕ fiă adevĕratŭ părinte crescĕtorŭ.

In calitate de parochŭ și protopopŭ în Clușiu, Negruțiu a fostŭ și profesorŭ de limba și literatura românéscă la gimnasiulŭ rom. cath. Suntŭ și astădĭ acolo profesorĭ de universitate, carĭ, ca învĕțăcei recunoscĕtorĭ, până era fericitulŭ I. F. Negruțiu în viéță îi trimetéu omagiile lorŭ, ér adĭ amintescŭ cu pietate numele lui. Intr'atâta a fostŭ de respectatŭ profesorulŭ I. F. Negruțiu!

Zelulŭ pentru instruirea tinerimii și dorulŭ de a face cunoscută și strĕinilorŭ limba nóstră i-au fostŭ nobilele motive, pentru carĭ a tipăritŭ (la an. 1852) „Gramatica limbei române“ scrisă unguresce, carea până acuma a apărutŭ în a V-a edițiune. Dovadă, că s'a simțitŭ lipsa ei. Astfelŭ ideea lui *Șincai*, ca sĕ înlesnéscă și străinilorŭ învĕțarea limbei nóstre și cunóscerea originei ei, a aflatŭ demnŭ cultivatorŭ în I. F. Negruțiu, care totŭ cu acestŭ scopŭ a scrisŭ în revista „Magyar nyelvészet“ o escelentă disertațiune despre limba română și prin acésta a continuatŭ opera lui *Petru Maiorŭ*, care scrisese *dialogulŭ* despre originea limbei române.

In interesulŭ culturei și a deșteptărei nemului sĕu, a edatŭ manuale pentru școlele elementare: *Catechismulŭ* și *Istoria biblică*, va sĕ dică pânea cea de tóte dilele pentru nutremêntulŭ spiritualŭ alŭ elevilorŭ deja inițiațĭ; astfelŭ

*) Din causa îmbuldirei materiei amŭ fostŭ silițĭ sĕ amânămŭ până adĭ publicarea, promisă în Nr. 145 alŭ fóiei nóstre. — Red.

---

contra *scoliaștilorŭ*, carĭ nu négă nicĭ ei *latinitatea* nemului românescŭ, decâtŭ dicŭ, că suntŭ Românii eșițĭ din temnițele Rîmului.

Dér cronica anonimă din secolulŭ alŭ XVII-lea, cu ce indignare respinge numele, ce Grecii dau Românilorŭ Macedoniei de *Coțovlahĭ*, și-ĭ proclamă de Românĭ, Latinĭ, ca și Românii din principate?

„*Și acei Coțovlahĭ totŭ din Românĭ suntŭ și se tragŭ.* Și într'acele vremurĭ, ce Galianŭ séu altŭ împĕratŭ a ridicatŭ o sumă dintr'înșii de aicĭ și i-a dusŭ de i-a aședatŭ, pe acolo au rĕmasŭ și până acum.

„*Coțovlahĭ* le dicŭ Grecii, adecă schiopĭ, orbĭ, blăstĕmațĭ, hoțĭ și de acestea le dicŭ că suntŭ, rîdêndu-ĭ și batjocură făcêndu-șĭ de dênșii... precum și de aceștĭ Românĭ de pe aicia rîdŭ și încă destule cuvinte grozave le dicŭ și nimicŭ îi facŭ și cum că din hoțĭ se tragŭ, povestescŭ și băsmuescŭ între ei. Ci de acésta, căcĭ Grecii aceștia, după cum rîdŭ de Românĭ și grăescŭ așa de rĕu, au *socotélă mare*, pentru că vĕdêndŭ și ei pe tótă altă lume rîdêndŭ de dênșii și batjocurindu'ĭ, au stătutŭ și au obositŭ și ei prin gunóiele lorŭ ca cocoșii rîcăindŭ, părêndu-le că au mai rĕmasŭ cevașĭ vlagŭ și de ei; unde vĕdŭ zugrăviturile celorŭ mai vechĭ ai lorŭ, ei întru dênșii îșĭ facŭ mângăerea și bucuria, soțĭ părêndu-le că au pe cinevașĭ batjocurei lorŭ“. (Aplause.)

In contactŭ cu lumea slavică, lume puternică, consciința națională română nu capituléză, nu concede nimicŭ din ceea-ce scie că este dreptulŭ sĕu. Ca sĕ probeze *latinitatea Românului*, *Luca Stivicĭ*, marele boierŭ — ca și M. Costinŭ, nu se uită că le-ar plăcé prea bine Polonilorŭ sĕ se apropiă Moldovenii de ei, — scria „Tatălŭ nostru“ în litere latine, ca Polonulŭ sĕ recunóscă în vorbele române, îmbrăcate în haina latină, însășĭ latinitatea limbei nóstre.

Acestŭ faptŭ îmĭ aduce aminte de altŭ „Tatălŭ nostru,“ datŭ ca românesce de către un profesorŭ de liceu din Parisŭ la congresulŭ din Parisŭ dela 1878.

„*Revista literară.*“ (Va urma.)

cu 74 anĭ mai nainte învĕţatulŭ călugărŭ *Samuilă* edase douĕ cărţĭ de rugăciune, pentru crescerea religiósă-morală a tinerimei. De începĕtorii fragedĭ încă s'a îngrijitŭ conscienţiosulŭ profesorŭ-părinte Negruţiu şi a edatŭ Abecedarŭ (séu Elementarŭ), asemĕnându-se prin aceste trei opere antecesorului sĕu în directura şcólelorŭ, nemuritorului Şincai; zelosului şi învĕţatului monachŭ Samuilă s'a asemĕnatŭ profesorulŭ Negruţiu, edândŭ *Aritmetica* pentru şcólele poporale, cu care a doveditŭ cunoscinţa de metodŭ la nivou.

Dér profesorulŭ Negruţiu împlinea totodată altă misiune cerescă, elŭ era *preotŭ*, păstorŭ sufletescŭ alŭ parochiei gr. cat. a Cluşiului şi administratorŭ protopopescŭ, mai târḑiu protopopŭ actualŭ alŭ tractului de acelaşĭ nume. Frumósa activitate literară a desvoltat'o în acestŭ periodŭ de 15 anĭ. Pe lângă opurile lăudate, protopopulŭ-profesorŭ Negruţiu a scrisŭ şi *articlii sciinţificĭ* în foile românescĭ. Toţĭ bărbaţii de binelŭ încuragiau sĕ păşéscă înainte ca antesluptătorŭ alŭ constituţiunei bisericei nóstre; fericitulŭ de piă memoriă Metropolitulŭ Şuluţŭ intră în corespondenţă privată şi familiară cu protopopulŭ Negruţiu, totŭ în obiectulŭ constituţiunei bisericescĭ. Unŭ şirŭ de scrisorĭ s'a schimbatŭ între fericitulŭ Metropolitŭ şi între protopopulŭ Cluşiului, căruia „*cu frăţéscă încredere*" îi scrie „*celŭ vechiu adictŭ* Metropolitulŭ Alexandru."

Convinsŭ de sublima misiune pastorală, protopopulŭ Negruţiu prin cuvinte predica sciinţa şi moralitatea, prin esemple conducea la pietate, aşa că la dênsulŭ s'au putută aplica cuvintele profetului: „*Buzele preotului vorŭ păzi sciinţa şi legea vomŭ cerca din gura lui, ca dênsulŭ ângerulŭ Domnului atotŭ-ţinĕtorulŭ este*".

Sciinţa şi legea a păzitŭ protopopulŭ I. F. Negruţiu şi acelea l'au făcutŭ *membru la comisiunea* instituită de guvernulŭ ţĕrei în Cluşiu *pentru censurarea cărţilorŭ*; sciinţa i-a deschisŭ locŭ de membru în reuniunea *museului transilvanŭ*; sciinţa şi zelul apostolic pentru prosperarea bisericei şi a şcólei l'au promovat la demnitatea de canonicŭ. In considerarea calităţilorŭ sale eminente, fericitulŭ metropolitŭ Alexandru îlŭ ia de secretarŭ, îlŭ denumesce protopopŭ alŭ eparchiei Blaşiului, directorŭ alŭ scólelorŭ elementare şi alŭ institutului preparandialŭ, preşedinte alŭ comisiunei scolastice şi inspectorŭ alŭ tuturorŭ scólelorŭ românescĭ gr. cat. din archidiecesă. Dela marele sĕu predecesorŭ Şincai, în directură nimenĭ n'a desvoltatŭ atâta zelŭ pentru causa scolastică, câtŭ a doveditŭ neobositulŭ Negruţiu, care a fostŭ referente în causa scolastică în epoca de transiţiune şi organisare de sub sistemulŭ absolutisticŭ, apoi în epoca reformei învĕţământului primarŭ şi secundarŭ sub constituţiunea actuală. Preţiósa archivă a metropolii geme de mulţimea actelorŭ referitóre la învĕţămêntulŭ primarŭ şi secundarŭ, eşite din péna neobosită a canonicului Negruţiu.

In timpulŭ acestei activităţĭ erculane, cerculŭ Gilăului îlŭ onoréză cu mandatulŭ sĕu de deputatŭ la dieta provincială din Sibiiu (în an. 1863) şi totŭ atuncĭ fŭ alesŭ *membru în casa deputaţilorŭ înaltului consiliu imperialŭ*. In aceste onorifice, dér grele oficie, inspiratŭ de credinţa către tronŭ şi de iubirea către patriă, deputatulŭ Negruţiu a statŭ la culmea chiemării. Multora le póte servi de modelŭ ţinuta lui Negruţiu. Membru în representanţa comitatului Albei inferióre, canoniculŭ Negruţiu face representaţiunĭ energice în causa dotaţiunei funcţionarilorŭ bisericescĭ românĭ. Cu ochĭ neadormiţĭ veghéză asupra desvoltărei lucrurilorŭ, şi când află de lipsă, face apelŭ către inteligenţă, rógă, stăruesce, mişcă, admoniéză, îndémnă sĕ se adune în conferinţe „*şi nimenĭ dela acelea sĕ nu lipséscă*". Caracterŭ fabricianŭ, Negruţiu, celŭ neintimidatŭ şi necoruptibilŭ, totŭdéuna ridică susŭ şi ţine tare drapelulŭ dreptăţii. Deprinsŭ din Cluşiu a fi sufletulŭ tuturorŭ lucrărilorŭ pacĭnice de progresŭ, binemeritatulŭ protopopŭ alŭ Cluşiului şi ca protopopŭ alŭ Blaşiului se arăta înţeleptŭ Mentorŭ. Elŭ afla tonulŭ cuvenitŭ, paşii necesarĭ, ţinuta demnă în tóte împrejurările.

După aşa strălucite dovedĭ de abilitate, de zelŭ şi devotamentŭ, în douĕ rêndurĭ a fostŭ candidatŭ de episcopŭ. Dér Provedinţa l'a reservatŭ pentru lipsele acestei archidiecese. Câtŭ de mult l'a stimatŭ şi l'a iubitŭ clerulŭ, s'a doveditŭ şi în 1868, când candidatulŭ de metropolitŭ I. F. Negruţiu a obţinutŭ 36 voturĭ.

Nu mai puţinŭ a fostŭ stimatŭ Negruţiu ca omŭ *privatŭ*. Modelŭ de virtuţĭ private şi casnice, a trebuitŭ sĕ fiă acela, care şĭ-a câştigatŭ simpatia, ba familiaritatea unorŭ archierei, ca fericitulŭ metropolitŭ Alexandru, ca episcopulŭ de bună memoriă Erdélyi, ca escelenţa sa actualulŭ metropolitŭ şi graţios părinte Dr. Ioanŭ Vancea, ba chiar şi stima şi încrederea Nunciaturei apostolice. Rarŭ bărbatŭ a fostŭ aşa de simpaticŭ prin cuvinte, prin maniere, prin serenulŭ feţei sale şi caracterulŭ deşchis, loialŭ, neinteresatŭ, sincerŭ şi neafectatŭ. „*Opiniunea publică amintesce tot-déuna cu reverinţă numele dênsului*", ḑicea episcopulŭ rom. cat. Fogarasi, ér archiepiscopulŭ şi metropolitulŭ de piă memoriă Şuluţŭ, care a pusŭ atâta încredere în Negruţiu, ḑicea, că „Negruţiu este unŭ celibe, care *face onóre celibatului*, susţine şi apĕră disciplina şi institutiunile bisericei nóstre orientale în tóte ramurile lorŭ şi de aceea *meritŭ stima* şi încrederea dênsului," — noi vomŭ adauge: şi a posterităţii, pentru care a trăitŭ Negruţiu şi ca omŭ privatŭ.

Negruţiu nu s'a mulţumitŭ a-şĭ împlini datorinţele impuse de oficiulŭ sĕu. Elŭ era de categoria acelorŭ spirite marĭ, acelorŭ bărbaţĭ providenţialĭ, carĭ trăiescŭ pentru viitorulŭ mai depărtatŭ şi'şĭ impunŭ înşişĭ datorinţe, ca sĕ asigureze prosperarea naţiunei şi a bisericei lorŭ. Casa lui Negruţiu era o scólă de educaţiune şi instrucţiune încă de când era în Cluşiu, în acele timpurĭ critice. In familiă Negruţiu pururea era încungiuratŭ de tinerĭ scolarĭ, consângenĭ şi streinĭ, şi se îngrijea, ca unŭ părinte adevĕratŭ, sĕ-i créscă „în zelŭ şi credinţă", în iubire către naţiune şi patriă. De aceea îi putemŭ ḑice cu poetul Mureşianu:

„Acestea în viéţă, prea demne bărbate,
„Le-ai pusŭ în lucrare cu spiritŭ curatŭ,
„Grijindŭ de relege, de limbă, dreptate,
„Dândŭ braţulŭ tĕu radimŭ la celŭ apĕsatŭ".

Da, elŭ a crescutŭ bărbaţĭ naţiunei şi bisericei, societăţii şi umanităţii: preoţĭ, profesorĭ, medicĭ, judecătorĭ, ostaşĭ, agricultorĭ şi ca unui tată crescĕtorŭ îi putemŭ da acestŭ omagiu:

„Ca unŭ deşteptŭ părinte la fii dĕduşĭ cultură,
„Incâtŭ ei cu sciinţa ca stele strălucescŭ,
„Modelŭ fiindŭ în fapte, în cumpĕtŭ şi mĕsură,
„Bărbaţĭ, carĭ îi adună poporulŭ românescŭ".
Andreiu Mureşianu.

Elŭ a fostŭ pururea „radimŭ şi celorŭ scăpătaţĭ":

„Sĕracii carĭ 'n lipsă intrau în a lui casă
„De acolo ḑiua-nóptea eşiau ajutoraţĭ."

Ba, în bunĕtatea inimii sale, Negruţiu nu şĭ-a uitatŭ a se îngriji şi pentru viitorŭ de scolarii lipsiţĭ de mijlóce, şi din cruţările sale a făcutŭ pentru aceştia fundaţiunea de 4000 fl. ér 200 fl. i-a lăsatŭ fundaţiune pentru liturgii la biserica din Sucutardŭ; astfelŭ, décă modestia sufletului sĕu l'ar fi lăsatŭ, putea esclama cu poetulŭ latinŭ:

„Exegi monumentum aere perennius
„Regalique situ pyramidum altius
„Quod non imber edax, non Aquilo impotens
„Possit diruere, aut innumerabilis
„Anorum series et fuga temporum.
„Non omnis moriar!"

Va sĕ ḑică: Mĭ-am ridicatŭ monumentŭ mai durabilŭ decâtŭ arama şi mai înaltŭ decâtŭ vêrfulŭ piramidelorŭ ridicate de regĭ; nicĭ ploile corosive, nicĭ furiosulŭ Aquilon, nicĭ şirulŭ de anĭ nenumĕraţĭ, nicĭ decursulŭ timpului sĕ nu'lŭ pótă risipi. Nu voiu muri întregŭ". (Horaţiu III 30.)

Şi acelŭ monumentŭ frumosŭ, strălucitŭ, vrednicŭ şi durabilŭ, în care va trăi Ioanŭ Fekete Negruţiu, este *capitalulŭ de inteliginţă crescutŭ pentru naţiune şi biserică, pentru statŭ şi umanitate*; de aceea, o fericite:

„Vorŭ spune preoţii a ta pietate,
„Şi zelulŭ credinţii în cultulŭ divinŭ,
„Va spune Românulŭ primirea de frate,
„Ce-avŭ dela tine venindŭ ca strĕinŭ."

„Vĕrsa-vorŭ suspine din sufletŭ sêrmanii,
„Căcĭ tu le-ai fostŭ tată în sfatŭ şi cuvêntŭ,
„Uda-vorŭ sĕracii, uda-vorŭ orfanii
„Cu lacrimĭ duióse frumosu-ţĭ mormêntŭ!"
Andr. Mureşianu.

Ér voi, cei mai deapróape ai fericitului Negruţiu, voi, obiectulŭ fragedelorŭ sale îngrijirĭ, carĭ din recunoscinţă şi pietate ridicaţĭ acestŭ monumentŭ, şi toţĭ, carĭ n'aţĭ pregetatŭ a veni sĕ asistaţĭ la sânţirea lui, ḑiceţĭ cu mine: „Odihnesce în pace, suflete nobilŭ alŭ neuitatului I. F. Negruţiu, şi te rógă pentru înflorirea bisericei şi neamului tĕu. Eternă amintirea ta!"

Literatură.

Banca naţională şi Valuta nóstră. Acesta este titlulŭ unei broşurĭ apărute de curêndŭ la Bucurescĭ, alŭ căreia autorŭ este d-lŭ *Andreiu A. Popoviciu*, absolventŭ alŭ Academiei comerciale şi alŭ şcólei înalte academice de comerţŭ din Piena. In partea primă autorulŭ pledéză pentru introducerea valutei de aurŭ în România, arătândŭ însemnatele efecte binefăcĕtóre ale acesteia, ér în partea a doua se cuprinde unŭ estrasŭ din legile monetare ale ţĕrilorŭ principale.

„Romänische Revue", foiă politică-literară, apare odată pe lună, editorŭ şi directorŭ *Dr. Corneliu Diaconovich*, Viena VIII, Alserstrasse 27. Broşura VII de pe Iulie, anulŭ V cuprinde: „Die gr. or. romänische Kirche in Ungarn und Siebenbürgen. Von der romänischen Akademie. Das romänische Volksschulwesen in der Bukovina. Michailŭ Eminescu, Gedichte Von Eminescu. Argir und Helene. Das Märchen aus Siebenbürgen. Macedo-Romänische Volkslieder. Ein verlorenes Leben, Novelle von I. Slavicĭ, deutsch von Schönfeld. Rundschau: Niculaus Popea, gr. or. român. Bischof von Caransebes; Die Romänen in der Türkei, Die Passivität der Romänen in Siebenbürgen; Oesterreich-Ungarn und Romänien. Litteratur und Kunst: Zur Geschichte der Romänen in Siebenbürgen; Simeonŭ Mangiuca; Ein neues Buch von Carmen Sylva; Neue Bücher; Carmen Sylvas Werke.

Corespondenţa „Gaz. Trans."

Din Câmpiă, Iulie 1889.

Onorată Redacţiune! Vĕḑêndŭ, că până acum nu v'a raportatŭ nimenea despre decursulŭ petrecerei românescĭ, ce s'a ţinutŭ în comuna Năsalŭ la 30 Iunie n. c., îmĭ permitŭ în cele următóre a vĕ face eu o scurtă dare de sémă.

Petrecerea amintită a fostŭ fórte animată, spaţiulŭ pentru jocŭ frumosŭ decoratŭ, la care voiu mai aminti şi frumósa pórtă triumfală; tóte acestea le servescŭ spre laudă d-lorŭ arangiatorĭ I. Macaveiu şi Traianŭ Deacŭ.

Publiculŭ a fostŭ puţinŭ—de nu mĕ înşelŭ, ca la 20 familii,—dér nicĭ acestea n'au fostŭ tóte românescĭ, căcĭ erau şi mulţĭ Maghiarĭ. Impreĭurarea acésta a ştirbitŭ multŭ caracterulŭ naţionalŭ alŭ petrecerei. Jocurĭ marĭ, „Romana" şi „Cadrilulŭ" numai odată s'au jucatŭ. Csárdásurĭ însĕ amŭ avutŭ destule. Nu sciai sĕ rîḑĭ, orĭ sĕ compătimescĭ pe acele năsdravene Româncuţe, carĭ în săriturile diforme ale csárdásului îţĭ înfăţişau mai multŭ toblouĭŭ unorŭ neorustice, decâtŭ alŭ unorŭ nobile strănepóte ale vrednicelorŭ nóstre matróne de odinióră. Mai adaugŭ apoi, că unele dintre aceste csárdásiste erau îmbrăcate în costumŭ naţionalŭ românescŭ. Adevĕratŭ scandalŭ! Astfelŭ de lucrurĭ meritŭ a fi înfierate cu asprime din partea pressei nóstre naţionale, pentru-ca sĕ védă părinţii şi mamele nóstre, unde au ajunsŭ cu crescerea, ce o dau fiilorŭ lorŭ! Nu trebue sĕ se uite, că noi nu lucrămŭ mai nimicŭ pentru naţiune; décă însĕ nu lucrămŭ, celŭ puţinŭ sĕ ne ferimŭ de a ne face de rîsŭ şi de a blama pe aceia, carĭ ḑiua şi nóptea luptă pentru ridicarea prestigiului nostru naţionalŭ. Asta-i totŭ ce vréu sĕ ḑicŭ.

Acum sĕ revinŭ la acele dómne şi domnişóre, pe carĭ le-amŭ vĕḑutŭ îmbrăcate în costumŭ naţionalŭ şi ale cărora nume, pentru-că au contribuitŭ la remarcarea timbrului naţionalŭ alŭ acestei petrecerĭ, le amintescŭ cu plăcere. Étă-le: d-nele Susana Murĕşanŭ (S. Şimborŭ), N. Cheresteşŭ (S.-Ioana), N. Todoranŭ (Mahalŭ); d-şórele Aurelia Rusu şi Cornelia Puşcarŭ (din Ţaga); N. Olteanŭ (Valasudŭ), M. S. Dănilă, studentă în telegrafiă (Budatelecŭ). Regretŭ, că numele celorlalte nu-mĭ vine în minte.

Nu potŭ sĕ încheiu acestŭ raportŭ, fără a nu aminti cu recunoscinţă numele simpaticei dómne Macaveiu, care ne-a primitŭ cu atâta căldură şi cu aşa mare dragoste, încâtŭ n'am cuvinte pentru a-i puté mulţămi în de ajunsŭ. Totŭ atâtŭ de ospitalŭ ne-a primitŭ şi d-lŭ Macaveiu, aşa că toţĭ óspeţii s'au despărţitŭ fórte îndatoraţĭ faţă cu d-sa.

Petrecerea s'a încheiatŭ numai cu revĕrsatulŭ ḑorilorŭ, aducêndŭ unŭ venitŭ brutŭ de vre-o 40 fl. v. a.

Din cei de faţă.

DIVERSE.

Atacatŭ de unŭ oficerŭ. „Leitmeritzer Zeitung" din Theresienstadt spune, că primarulŭ de acolo, luândŭ la rĕspundere pe unŭ oficerŭ de dragonĭ, anume locotenentulŭ Lang, care călăria peste câmpulŭ sĕu sĕmĕnatŭ, a fostŭ insultatŭ şi rănitŭ greu cu sabia, primindŭ patru tăeturĭ. Primarulŭ e greu bolnavŭ. Fapta oficerului e condamnată de toţĭ. Generalulŭ locţiitorŭ alŭ comandantului de divisiă s'a dusŭ la primarulŭ, de i-a făcutŭ o visită. Consiliulŭ comunalŭ a adresatŭ plângere la loculŭ competentŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 24 Iulie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.42	Vênd.	9.45
Argintŭ românescŭ -	„	9.38	„	9.40
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.46	„	9.48
Lire turcescĭ - - -	„	10.65	„	10.70
Imperialĭ - - - -	„	9.65	„	9.70
Galbinĭ .	„	5.58	„	5.62
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	120.50	„	121.50
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena
din 23 Iulie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	98.80
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	95.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.70
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.80
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	104.80
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.80
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104.80
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescu - - - - - - - -	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	141.10
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	126.50
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.80
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.80
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.70
Losurĭ din 1860 - - - - - - -	104.75
Acţiunile băncei austro-ungare - -	907.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	316.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	303.75
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.63
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - -	9.47½
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	58.32½
Londra 10 Livressterlinge - - - -	119.25

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

555—1889. számhoz.
polg.

Arverési hirdetmény.

Alulirt birói kiküldött az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a szentágothai kir. járásbiróságnak 555—1889 polg számu kiküldetést tartalmazó végzése folytán a brassói „Albina“ takarékpénztár javára kövesdi Pisó Sábin ellen 195 frt. tőke ennek 1889 évi február hó 18-ik napjától számitandó 6% kamatai és eddig összesen 27 frt. 31 kr. perköltségek erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 800 frtra becsült ingóságok, u. m.: 320 szekérnyi széna, 60 szekérnyi sarju nyilvános árverés utján elfognak adatni.

Mely árverésnek az 555—1889 polg. számu kiküldetést rendelő végzése folytán a helyszinén, Kövesden leendő eszközlésére *1889 évi julius hó 27-ik napjának délelőtt 9 órája* határidőül kitüzetik, és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árveresen, az 1881 évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alól is elfognak adatni, a netalán elsőbbségi igénylők pedig felhivatnak, miszerint jógaikat az emlitett t. cz. 111 és 112 §-a alapján az árverés megkezdéseig érvényesitsék.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881 évi LX. t. cz. 108 §-a szerint fizetendő.

Szent-Ágothán, 1889 évi julius hó 12-én.

Binder János,
kir. bir. kiküldött.

124,1

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovu.